

Fondenens Hus

Otto Mønstedts Gade 5
DK-1571 København V

Tlf.: (+45) 33 77 93 93
www.bikubenfonden.dk

Talepapir fra Bikubenfonden til høring om anbragte børn og unge

28. september 2020

Indledning

Tak for invitationen, og tak for at sætte fokus på denne vigtige problemstilling.

Med mit oplæg vil jeg særligt fokusere ind på problemstillingen, som handler om at skabe bedre løsninger for unge i overgangen fra anbringelse og til voksenlivet. For de fleste her i rummet kender godt billedet for, hvordan det går mange af de børn og unge, som har været senere i livet. For få får en uddannelse, for mange er på overførselsindkomster, og 10 pct. af alle anbragte får erfaringer med hjemløshed. Det skal vi gøre bedre.

Og netop formålet om at skabe bedre løsninger for anbragte unge i overgangen til voksenlivet, var også den udfordring vi satte os for at arbejde med i starten af året. Vi blev kick startede af statsministerens nytårstale om et kommende udspil til et løft af anbringelsesområdet med Barnets Lov.

Vi etablerede derfor Policy Lab sammen med Dansk Socialrådgiverforening, De Anbragtes Vilkår, Socialpædagogerne, FADD og Børns Vilkår. Vi har sammen udviklet de anbefalinger og den tænkning, jeg vil præsentere i dag.

Udgangspunktet for Policy Lab var:

At skabe politiske løsninger, der kan sikre unge den rette hjælp i overgangen mellem anbringelse og voksenliv – med udgangspunkt i de unges stemme.

Vi mener, at der er brug for en **radikal ændring** af anbringelsesområdet, hvor vi **sætter de unge først**. Den nuværende støtte, det såkaldt efterværn, kommunerne har mulighed for at tilbyde anbragte unge i dag, er langt fra god nok. Så hvis vi kunne starte forfra, hvordan ville vi så indrette os som samfund, så alle anbragte unge fik samme muligheder som andre unge. Hvor en anbringelse også er en trædesten til et liv med adgang til netværk, job og uddannelse og en stabil boligsituation. Hvor vi som samfund forpligtiger os til at tage ansvar for det barn vi anbringer – indtil han eller hun ikke har brug for os mere.

Vi troede, at vi skal finde konkrete løsninger til jer politikere, som I kunne bruge direkte ind i lovprocessen. Men vi må erkende, at på dette område findes ingen quick fixes. Og det er også derfor, at vores anbefalinger fra policy lab ikke præsenterer enkeltstående løsninger, men i stedet handler om at adoptere et nyt mind-set for området, hvor vi for alvor møder de unge på en nye måde, og er villige til at gå nye veje.

Udfordringer i praksis

Arbejdet med Policy Lab udspringer selvfølgelig også af en virkelighed, hvor vi må konstatere, at der er en **række udfordringer** i vores praksis i dag og den ofte ikke opleves som optimal for de unge. Vi ved fra en undersøgelse fra Socialstyrelsen at:

- De unge kender ikke deres handleplan – og de unges perspektiv indgår ikke i over en tredjedel af efterværnssagerne. Målene i handleplanen revideres ikke altid i overgangen til efterværn
- Der er ikke nogen objektive kriterier for brug af efterværn – og vi ser også, at der er stor forskel i kommunernes brug af efterværn. Den nyeste undersøgelse fra VIVE om anbragte unge fra 95-årgangen viser at kun ca. halvdelen af de unge får efterværn. Det er alarmerende, når undersøgelser samtidig peger på, at det kan gavne at få særlig hjælp og støtte i overgangen til voksenlivet.
- Og udover at det er tilfældigt hvordan kommunerne i dag bruger efterværnsindsatsen – så må vi også erkende, at der er al for lidt viden om, hvilken virkning det har for de unge, når de så rent faktisk bruger det. F.eks. kan vi se, at det for unge tidligere anbragte, der får erfaring med hjemløshed (som ofte er de mest sårbare og udsatte unge) er ca. halvdelen af dem, der har fået efterværn og halvdelen, der ikke har fået efterværn, hvilket understreger behovet for, at vi skal være meget bedre til at tilbyde de unge den RETTE hjælp og støtte ud fra de problemer de har – og ikke kun ud fra hvad der tilfældigvis allerede er på hylderne af tilbud.

Hvad ønsker de unge

Udfordringerne kender mange af jer godt. Når vi spørger de unge selv, hvad der er det vigtigste i overgangen fra anbringelse til voksenlivet svarer de:

- 1) Støtten skal skabe sammenhæng og kontinuitet og understøtte **gode, langsigtede valg**
- 2) Mødet **mellem fagprofessionelle og unge** skal være et menneskeligt møde, der giver den unge positiv handlekraft og modet til at forfølge en drøm. Vi hører alt for ofte de unge sige, at der kun er fokus på fejl, og alt det de ikke kan.
- 3) Der skal altid stå nogen **klar til at hjælpe** i kulissen, når anbragte unges mentale baggage begynder at larme, eller boligsituationen bliver ustabil. For vi ved alle sammen, at det kommer til at ske.

- 4) Det at være anbragt skal være en trædesten til deltagelse i **fællesskaber og samme livsmuligheder** som andre unge. For de her unge har også de samme drømme om det gode liv, som os andre.

En ny vision for anbragte unge i overgangen til voksenlivet

På baggrund af de udfordringer vi ser og det de unge efterspørger, har vi en vision om at sikre unge en god overgang til voksenlivet ved at ændre anbringelsesområdet radikalt. Vores vision bygger på 3 dogmer:

- 1: Anbringelse som trædesten** - En anbringelse må aldrig blive et mål i sig selv. Den skal også være en trædesten til et godt liv.
- 2: Dynamisk overgangsperiode** – hvor alder ikke skal være afgørende for hvilken støtte man kan få eller ikke få.
- 3: Den unge i centrum** – hvor den unge ikke bare inddrages men støttes i at være styrende i forhold til at sætte og nå målene i sit liv.

Lad mig sætte lidt flere ord på hvad der gemmer sig bag overskriften på de 3 dogmer:

1: Anbringelse som trædesten - En anbringelse må aldrig blive et mål i sig selv. Den skal også være en trædesten til et godt liv. Som samfund forpligter vi os til at arbejde sammen med de unge om at opnå tre sidestillede og overordnede målsætninger for et selvstændigt voksenliv:

Med det første dogme forpligter vi os til ikke at slippe de unge, før de har:

- Varige netværk og relationer
- Er i uddannelse eller job
- Har en fast bolig

Men det kræver at alle arbejder i samme retning – både de øverst politiske ansvarlige og den enkelte sagsbehandler.

De unge skal kunne regne med samfundet, indtil målsætningerne er opfyldt og/eller det 25. år. Denne rettighed skal afspejles i lovgivningen – og i praksis.

2: Dynamisk overgangsperiode – hvor alder ikke skal være afgørende for hvilken støtte man kan få eller ikke få.

Myndighederne skal forpligtes til sammen med den enkelte at arbejde målrettet mod et selvstændigt voksenliv, når han eller hun fylder 15 år. Dette sker via en samarbejdsaftale, der forpligter både myndigheden og den unge, og som justeres løbende.

Hvis den enkelte har behov for det, har han/hun ret til at række ud og modtage støtte frem til det 25. år – med mulighed for forlængelse frem til det 27. år. Det betyder også, at den unge kan vende tilbage til kommunen og bede om støtte, selvom den unge tidligere har afvist hjælp – eller bor i en ny kommune.

Samtidig gør vi op med det 18. år som tidspunktet, hvor vi slipper den unge. Det skal ikke længere være alder som er afgørende for hvilken hjælp man kan få eller ikke få. Vi skal ikke tænke i et separat efterværn – men tage udgangspunkt i den unges behov og sætte ind med støtte, så det bliver relevant og meningsfuldt for den unge.

Forberedelse til et selvstændigt voksenliv skal indgå som en naturlig del af anbringelsen, og støtte i overgangen skal være dynamisk og justeres løbende. Det betyder, et opgør med det efterværn, som vi kender i dag – hvor tilgangen til hjælp og støtte defineres af aldersgrænser – og ikke tager afsæt i den enkeltes behov.

3: Den unge i centrum – hvor den unge ikke bare inddrages men støttes i at være styrende i forhold til at sætte og nå målene i sit liv.

Vi når aldrig for alvor i mål, hvis vi ikke formår at inddrage og involvere de unge. Det er deres liv, drømme og ambitioner, der skal være styrende for den indsats og hjælp, som vi giver.

Vi skal støtte de unge i at kunne mestre deres eget liv, give dem troen og værktøjerne til at kunne træffe de rigtige valg på vegne af sig selv fremfor at andre gør det over hovederne på dem. Samtidig med at vi ikke overlader ansvaret på deres skuldre. For det skal ske i et stærkt og forpligtigende samarbejde med myndigheder og fagpersonale.

Den tilgang kræver: at vi tager det alvorligt, og at vi giver både myndigheder og de fagprofessionelle de kompetencer, værktøjer og rammer der skal til for at lykkedes med at arbejde med de unge på den måde.

Det siger sig selv – og er alligevel så svært! Men vi skal lykkedes med at sætte den unge i centrum – den unge skal være styrende for at nå målene i sit liv.

Fra vision til handling

Resultatet af Policy Lab er først og fremmest en ny vision (de tre dogmer) for, hvordan vi skal tænke efterværnet radikalt anderledes. Vi er helt bevidste om, at det ikke blot gøres med ord på en slide, men at det skal omsættes til konkret handling. Vi peger derfor på en række initiativer, som vil gøre en forskel. Her nævnes blot 3 eksempler:

- 1) En samarbejdsaftale – en forpligtigende aftale mellem den unge og myndighed – hvor myndigheden også forpligter sig til at bidrage så det unge støttes i at nå de tre mål om fællesskab, uddannelse og bolig.

- 2) Systematisk opfølgning og feedback på de unges oplevelser – så vi hele tiden bliver klogere på om den hjælp vi giver, rent faktisk virker og er meningsfuld for de unge
- 3) Styrket samarbejde med stat, kommune og civilsamfund – I Policy lab mener vi, at civilsamfundet er en afgørende faktor for at lykkedes med bl.a. at give de unge adgang til varige relationer og stabile netværk. Vi skal blive meget klogere i den kommende tid på, hvad det potentiale indeholder og hvordan vi udfolder det.

Der er ikke tale om færdige initiativer – men initiativer som vi i Policy Lab vil undersøge nærmere i forhold til, hvordan de kan udvikles. Det kræver, at vi fortsætter samarbejdet på tværs og inddrager de unge, så vi kan udvikle de rigtige løsninger.

Ungeparagraffer i Barnets Lov

Vi forslår også at fundamentet for en radikal ændring i den støtte de unge får i overgangen skal skrives ind i et unge kapitel i Barnets Lov. Det skal sikre retning og fokus på de unges behov. Og det vil anerkende, at ungdommen er et særligt kapitel i vores liv, som kræver en særlig opmærksomhed.

De tre målsætninger (om udd./job, fællesskaber og bolig) for et selvstændigt voksenliv skal skrives ind og sender dermed et tydeligt signal om, at en anbringelse også er en trædesten til et godt voksenliv.

Ligesom det skal skrives ind at man har ret til støtte i overgangen mellem det 15.-25. år med mulighed for forlængelse til det 27. år. Det vil anerkende at overgangsperioden er dynamisk og med skiftende behov.

Ungeparagrafferne skal samle de unges muligheder og rettigheder under én paraply og tænke eksisterende lovgivning med ind. Ex. Den Kommunale Ungeindsats.

Overblik over ændringerne:

Helt konkret mener vi, at vi med visionen og initiativerne vil gå fra...til:

	Støtte til anbragte unge i dag	Ny støtte til anbragte unge
Anbragte unge skal have RET til støtte i en dynamisk overgangsperiode	Fra Efterværn som en 'kan'-paragraf fra det 18.-23. år som forvaltes forskelligt fra kommune til kommune.	Til En dynamisk overgangsperiode, der giver den unge ret til støtte fra det 15.-27. år – uanset hvilken kommune, han/hun bor i.
Anbragte unge skal have deres egen plan	Fra Handleplaner, som de	Til Samarbejdsaftaler, der er

	facto ofte er forældede, og som de unge ofte ikke oplever sig inddraget i.	de unges egne planer, og som bliver justeret løbende - og forpligter både myndigheden, andre fagprofessionelle (skole, opholdssted mv.) og den unge.
Anbragte unges feedback skal benyttes til at forbedre deres oplevelse af at blive sat i centrum i deres egen sag og til at udvikle relevante tilbud	Fra Sparsom systematisk indsamling af viden om de unges oplevelse af mødet med systemet.	Til Systematisk indsamling af feedback fra de unge for at forbedre deres oplevelse af at blive sat i centrum og udarbejdelsen af relevante støttetilbud.
Anbragte unges adgang til netværk og relationer skal være et mål på lige fod med, at de er i uddannelse/job og har en fast bolig	Fra Myndighedsfokus på at anskue netværk og relationer som et middel til at nå i uddannelse/job.	Til Netværk og relationer er et mål for en selvstændig voksertilværelse på linje med uddannelse/job og bolig. Disse tre mål skal gennemsyre arbejdet i overgangsperioden fra øverste direktør i kommune til de fagprofessionelle, der arbejder sammen med den unge.

Afslutning

Med arbejdet i Policy Lab har vi 6 aktører taget første skridt til at nytænke overgangen for anbragte unge til voksenlivet. Men vi er langt fra færdige, og vi kan slet ikke gøre det alene. Vi ser frem til at følge udarbejdelsen af Barnets Lov, og vi bidrager meget gerne med viden og perspektiver.